

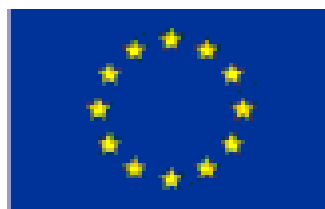
Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

SHARE

**Komparativní studie věku odchodu
do důchodu v ČR**

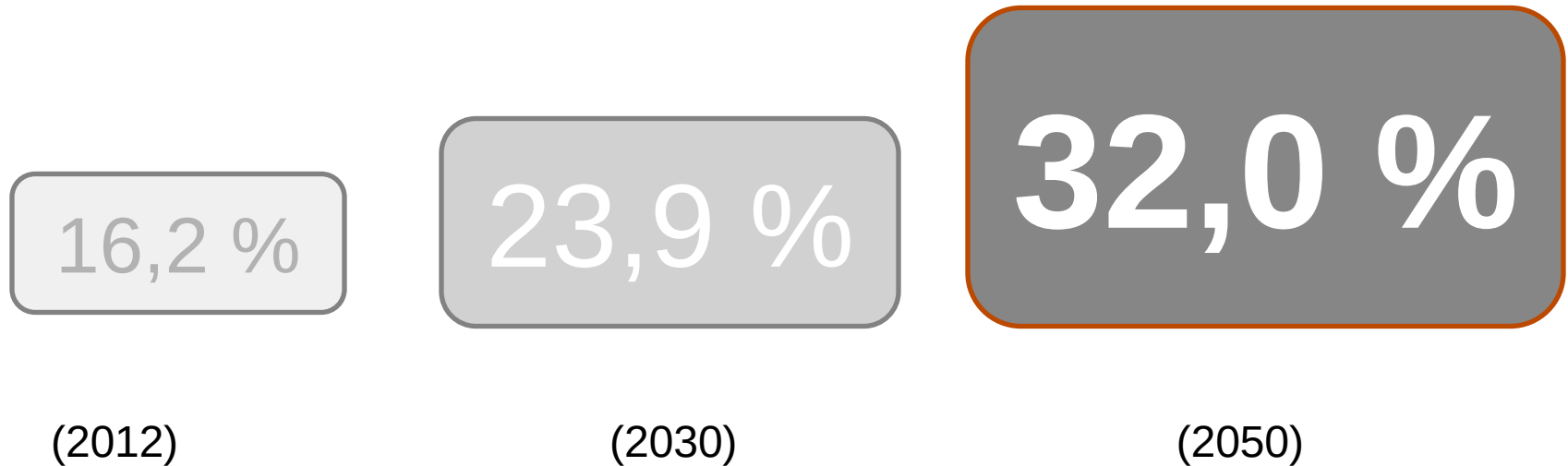
Radim Boháček

NHÚ AV ČR

Demografické stárnutí

- Projekce podílu osob 65+ v populaci ČR

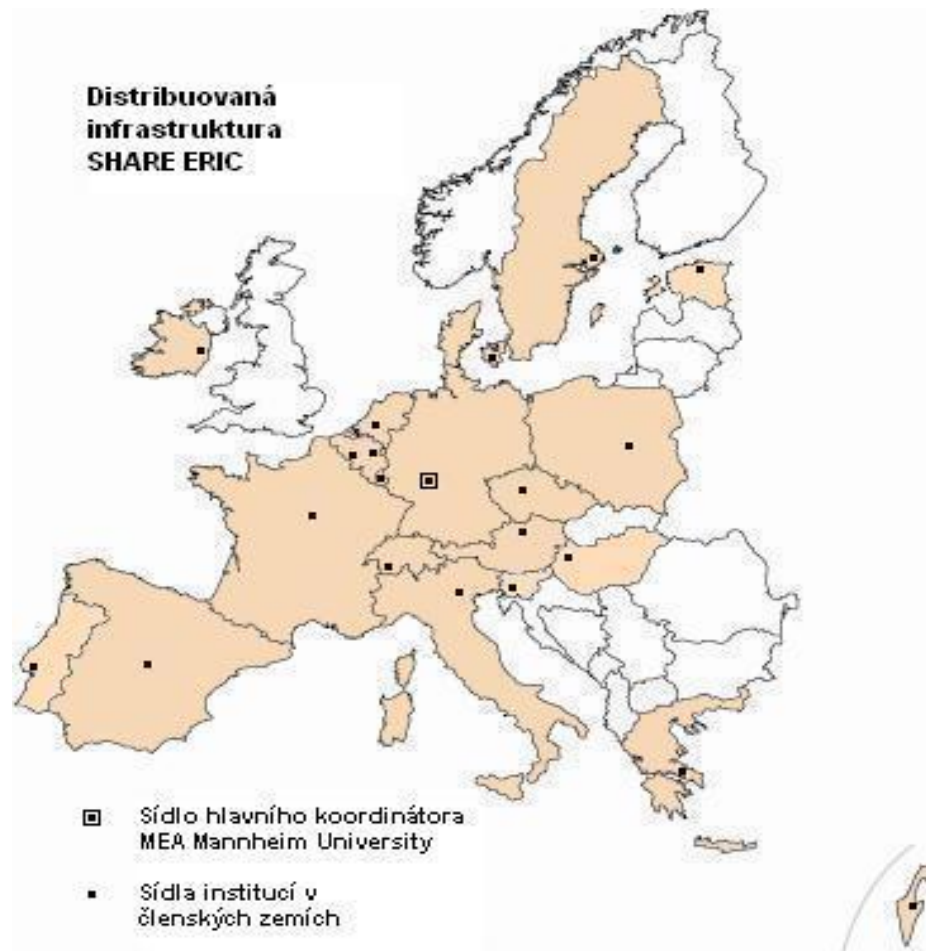

SHARE – Stárnutí evropské populace

- Problémy (penzijní a zdravotní systém) vs. šance
- Individuální a společenský *proces*
  - ekonomická změna
  - zdraví a zdravotní péče
  - rodina a sociální síť
- Dopad na životy jednotlivců a sociálních skupin

- Největší projekt sociálních věd v EU
- 21 zemí: 105,000 respondentů
- HRS (USA), ELSA (UK)
- Japonsko, Indie, Čína, Korea
Brazílie, Mexiko
- Mezinárodní laboratoř:
stejná metodologie,
dotazník, měření
- Longitudinální (každé 2 roky)
- V ČR od roku 2006
- Politika založená na faktech

SHARE – Stárnutí evropské populace

- Data SHARE podklad pro
- ... analýzu stavu české společnosti
- ... základní výzkum lidského chování a společnosti
- ... přípravu reforem v oblasti důchodového zabezpečení, sociální pomoci a péče, zdravotnictví, školství, zdanění apod.
- ... formování politiky založené na faktech
(Důchodová komise, MPSV zákon o dlouhodobé péči)

SHARE v České republice

- Koordinátor : MEA Max-Planck Institut Mnichov
- Koordinátor v ČR: Národohospodářský ústav AV
- Od roku 2010: ERIC (Infrastruktura ESFRI)
- Partner MŠMT
- Agentura: SC&C

Dotazník SHARE (od roku 2006 v ČR)

- Úvodní dotazník
- Demografie, rodina, vzdělání
- Tělesné zdraví, zdravotní rizika
- Kognitivní funkce, duševní zdraví
- Zaměstnání a důchod
- Fyzické testy (stisk rukou, dýchání, chůze)
- Péče o zdraví, sociální péče
- Příjmy, majetek, spotřeba
- Sociální síť a finanční podpora
- Bydlení
- Aktivita
- Očekávání
- Exit interview

Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

SHARE

Čtyři mýty o seniorech

Radim Boháček

NHÚ AV ČR

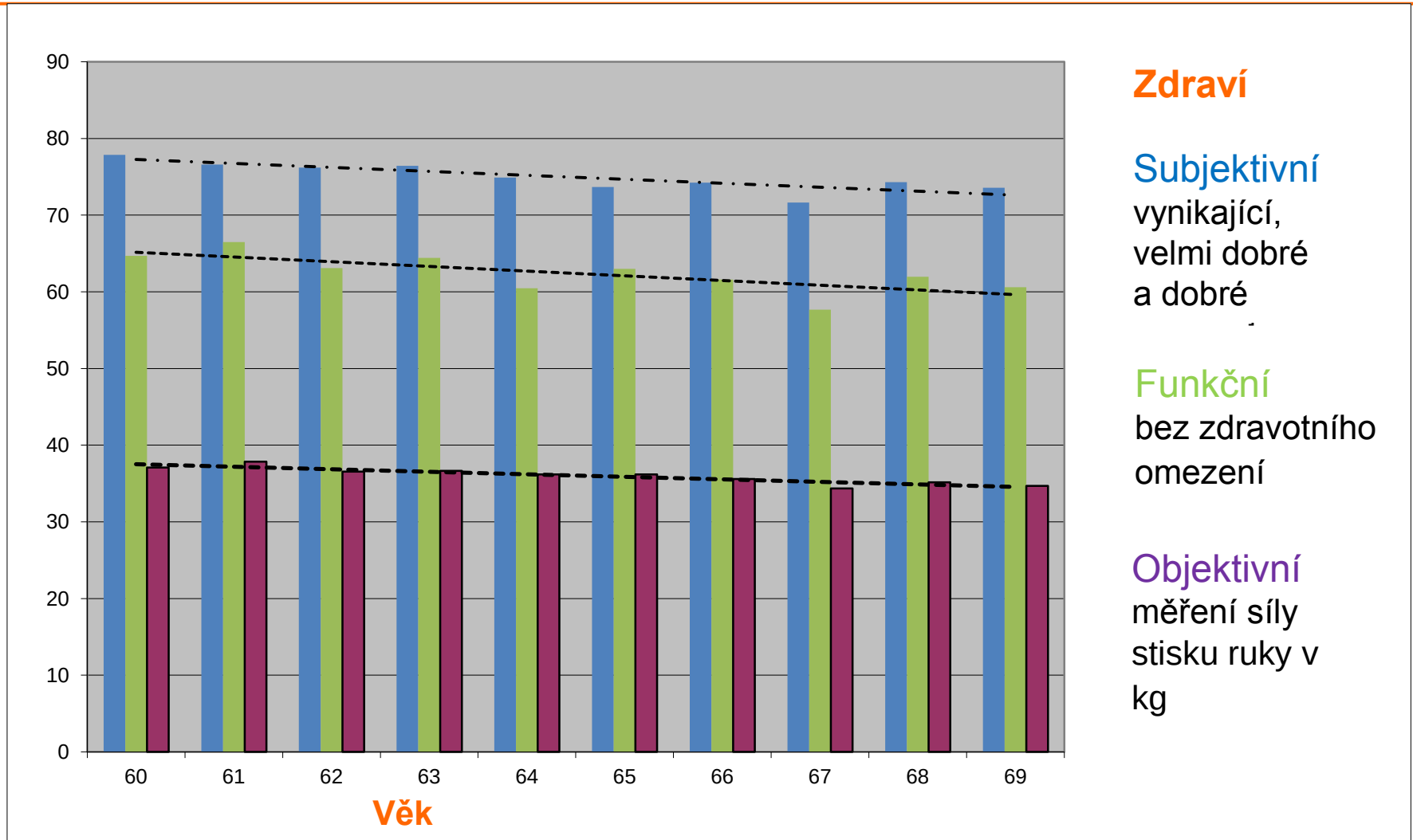

4 mýty o seniorech

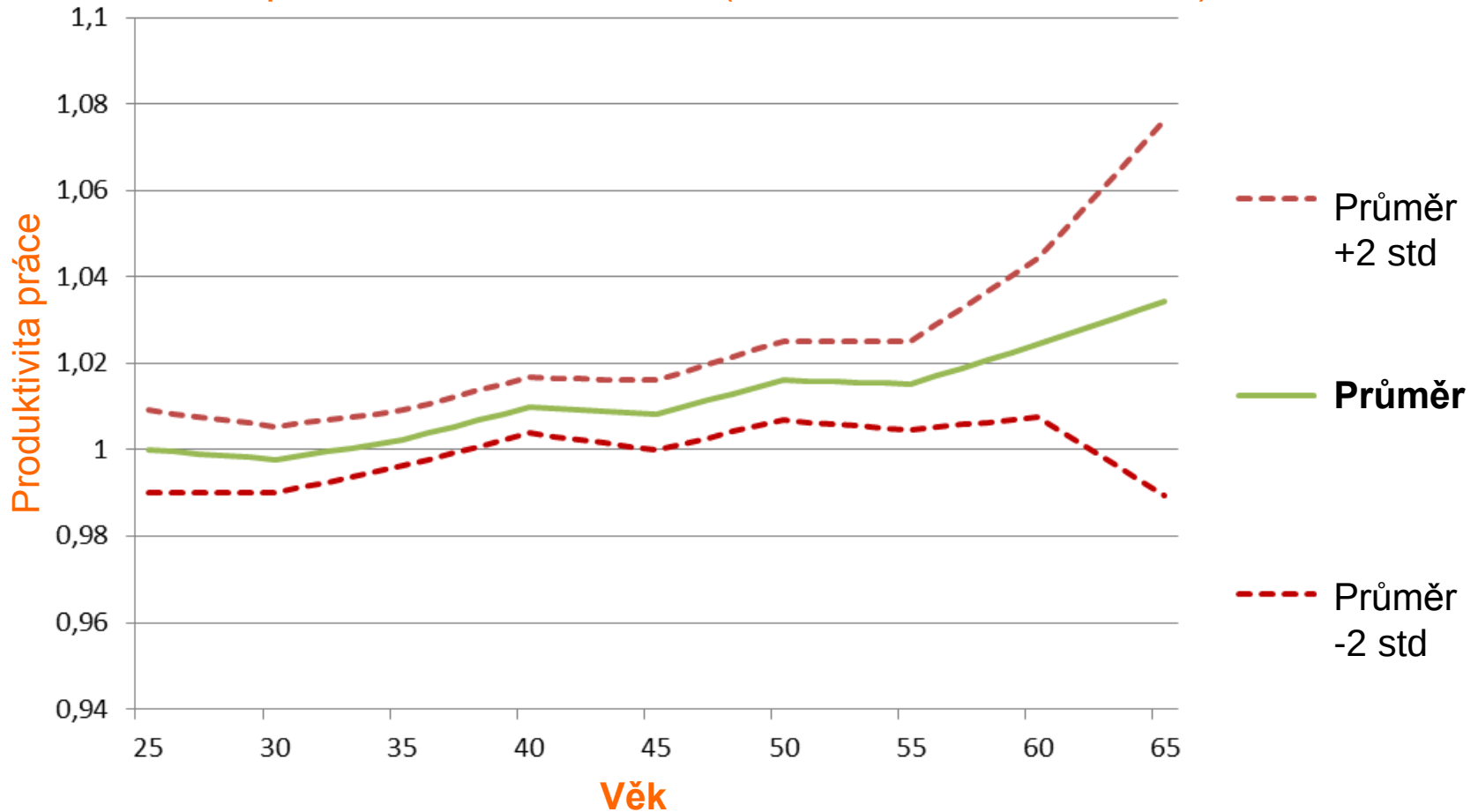
- ▶ Špatný zdravotní stav
- ▶ Klesající produktivita práce
- ▶ Staří berou práci mladým
- ▶ Odchod od důchodu je prospěšný

Špatný zdravotní stav

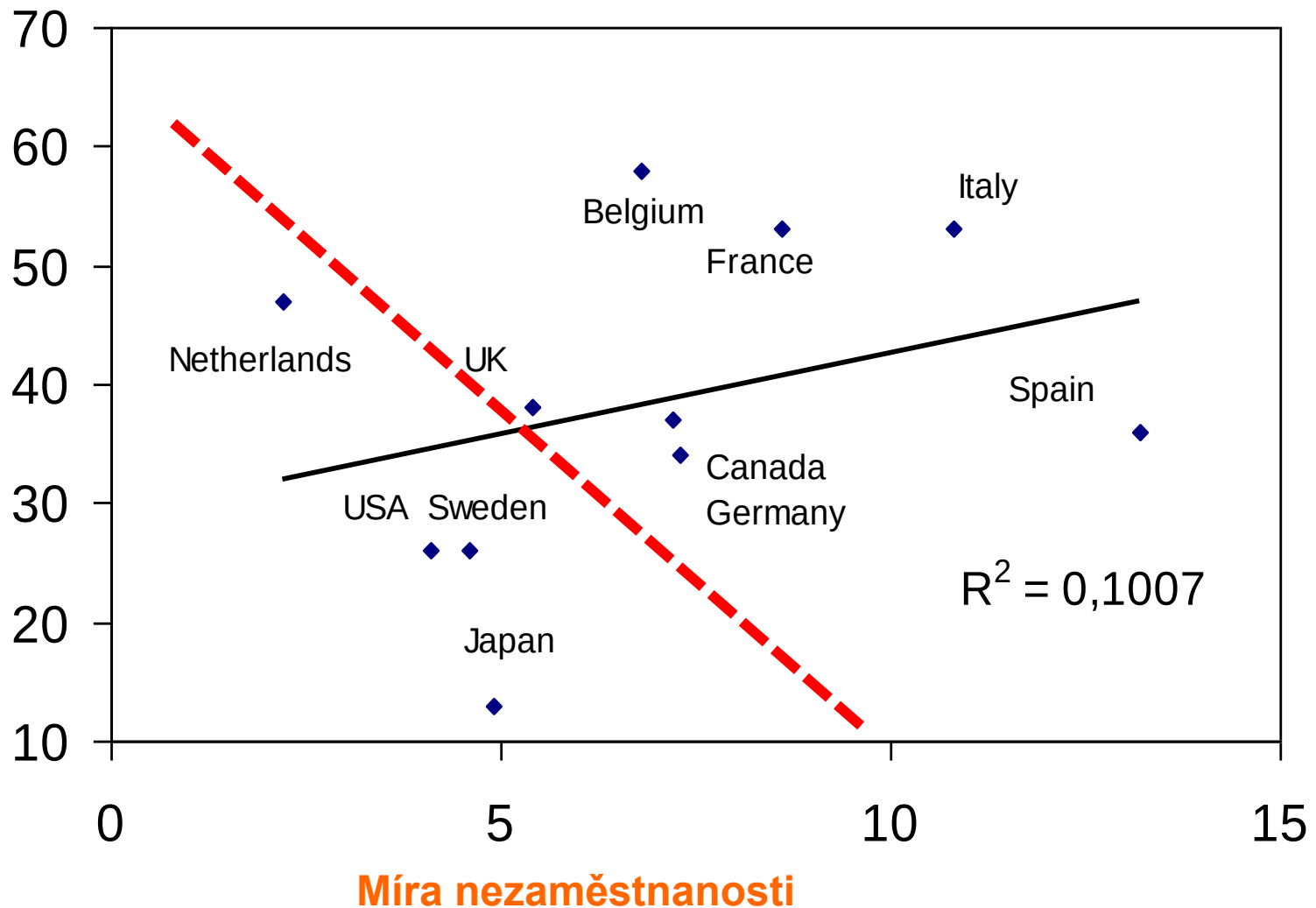
Klesající produktivita práce

1,2 mil pozorování během 4 let (Mercedes, BASF, Allianz)

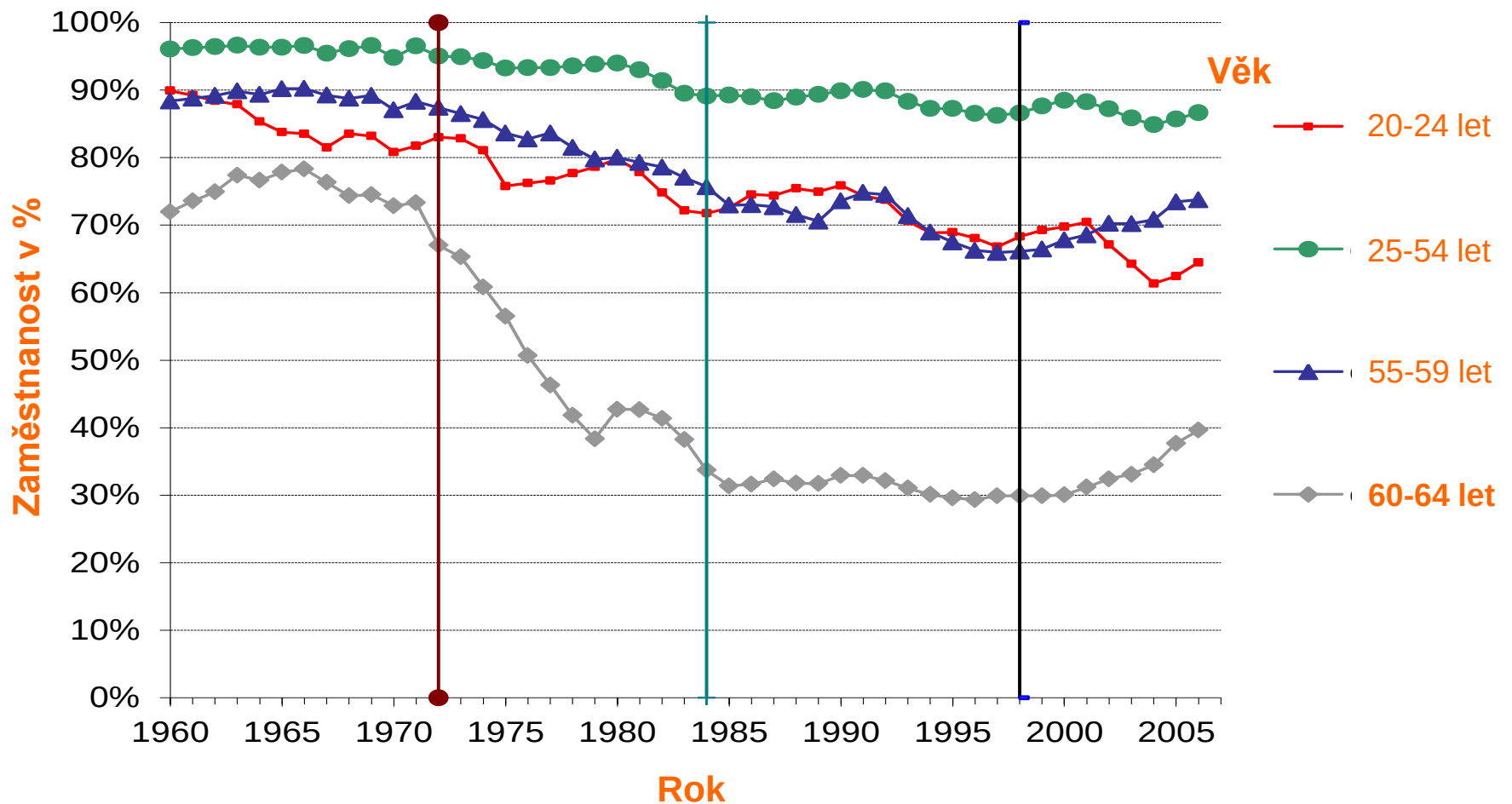
Staří berou práci mladým

Procento osob věku 60-64 v důchodu

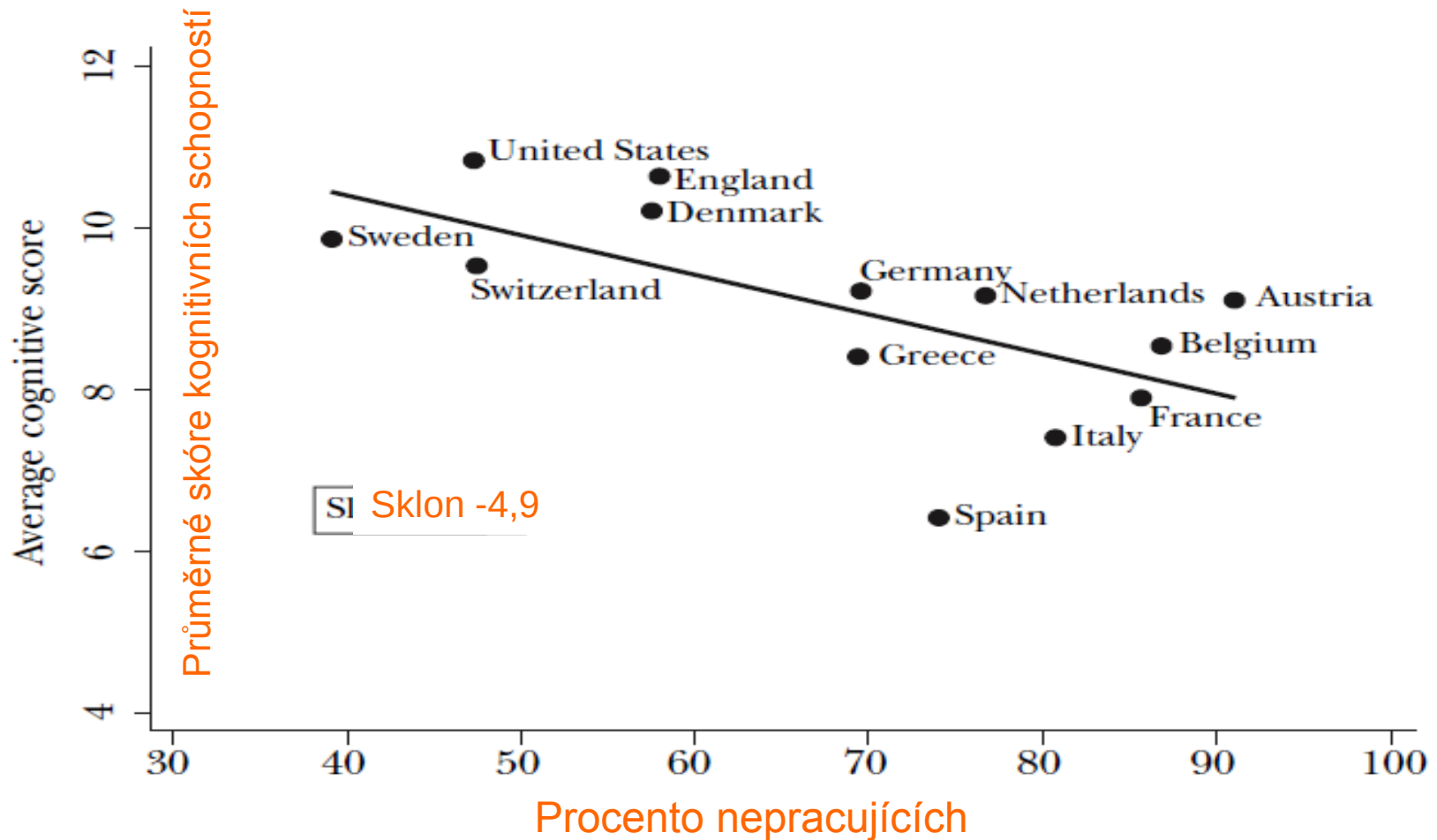
Staří berou práci mladým

Německo: snížení důchodového věku v roce 1971

Odchod do důchodu je prospěšný

Kognitivní schopnosti (muži a ženy 60-64 let)

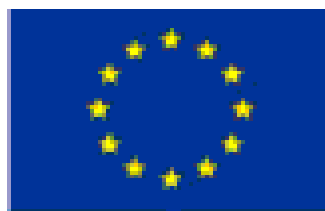
Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

SHARE

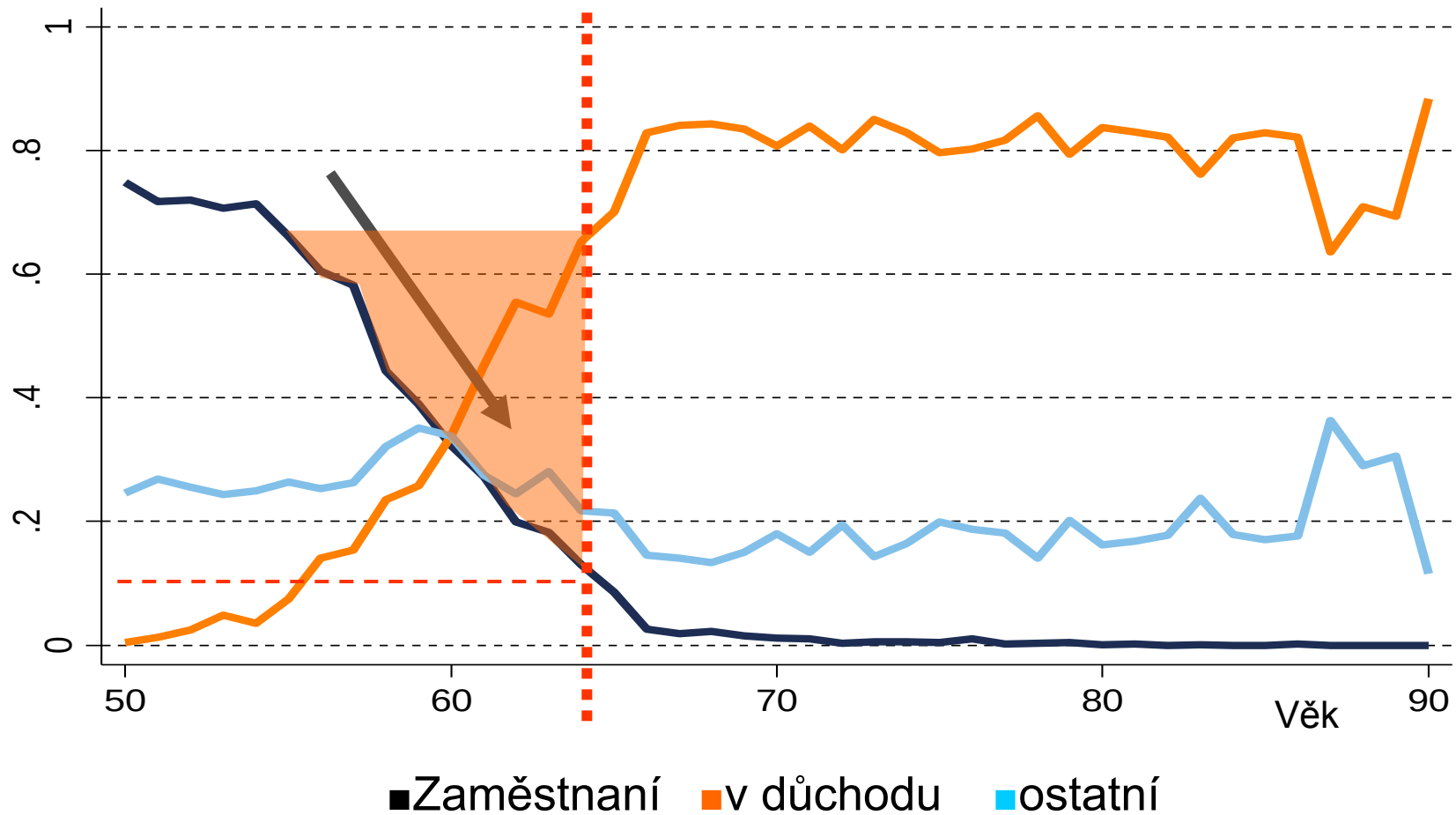
Zaměstnanost a odchod do důchodu

Radim Boháček

NHÚ AV ČR

Zaměstnanost

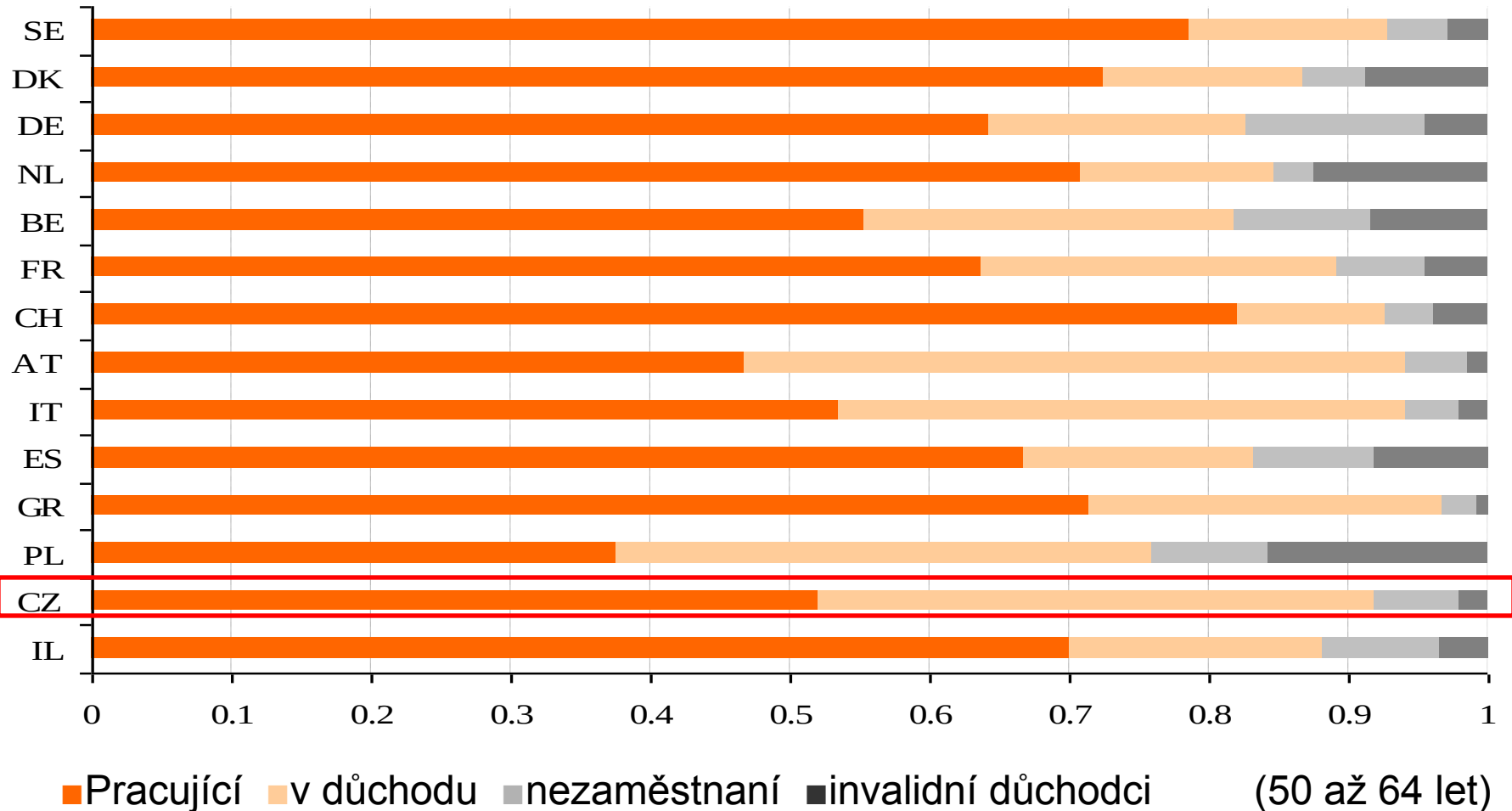

Průměrný věk odchodu do důchodu

	Průměr	Medián
Česko	57	57
Itálie	57	58
Rakousko	57	58
Polsko	57	57
Řecko	59	60
Francie	60	60
Belgie	60	60
Německo	61	61
Španělsko	61	64
Nizozemí	62	63
Švédsko	62	64
Švýcarsko	63	63
Dánsko	63	65

Ekonomická aktivita „fungujících“ lidí

Nevyužitá kapacita

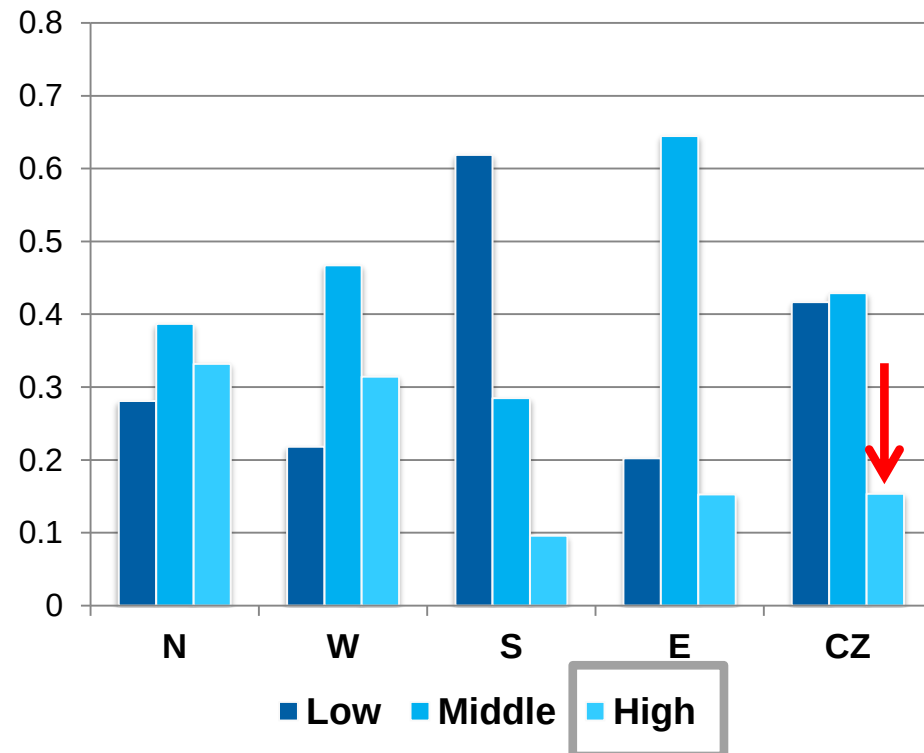
- Pobídky k předčasnému odchodu do důchodu zapříčiňují brzký odchod z pracovního trhu a nevyužitou kapacitu pracovní síly
  - ❑ ČR: 41% „fungujících“ osob ve věku 50-64 let nepracuje
  - ❑ Rakousko 55%, Itálie 48%, Belgie 45%
  - ❑ Švýcarsko 18%, Švédsko 21%

- Vzdělání a zdraví
  - + Udržitelnost důchodového systému
  - + Ekonomický přínos
  - ? Preference
  - ? Rodina
  - ? Zdravotní stav
- Konvergence
- Data SHARE = srovnání s budoucností

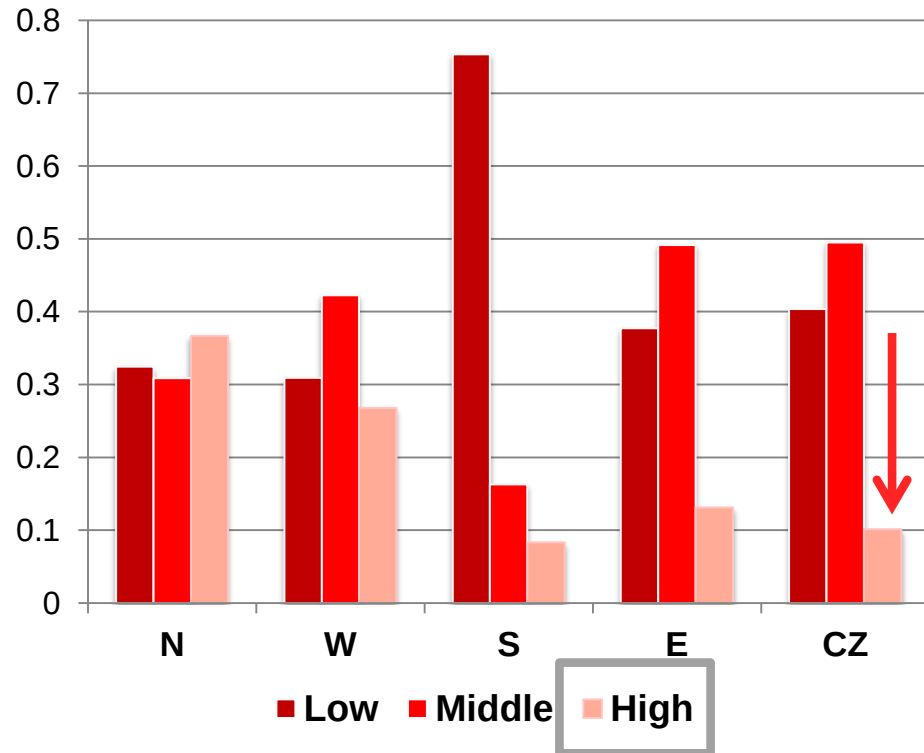
- Kategorie vzdělání ISCED 97
  - Nízké (ISCED 1 a 2, včetně učňovského)
  - Střední (ISCED 3 a 4)
  - Vyšší (ISCED 5)
- 4 geografické regiony (N, W, S, E) + ČR

Dosažené vzdělání

Educational Attainment - Men

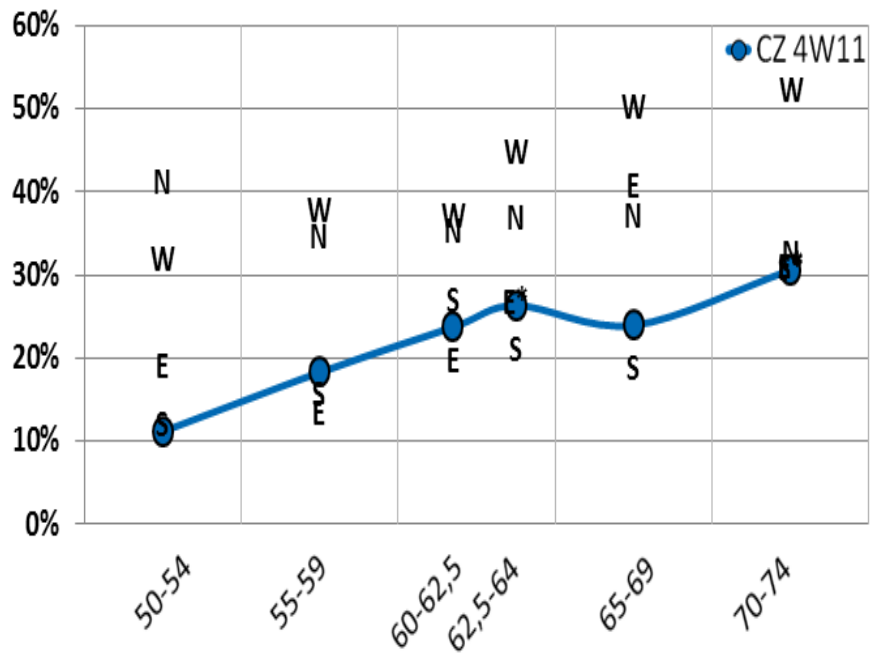

Educational Attainment - Women

% pracujících s VŠ vzděláním

Percentage of Working Men with Higher Education

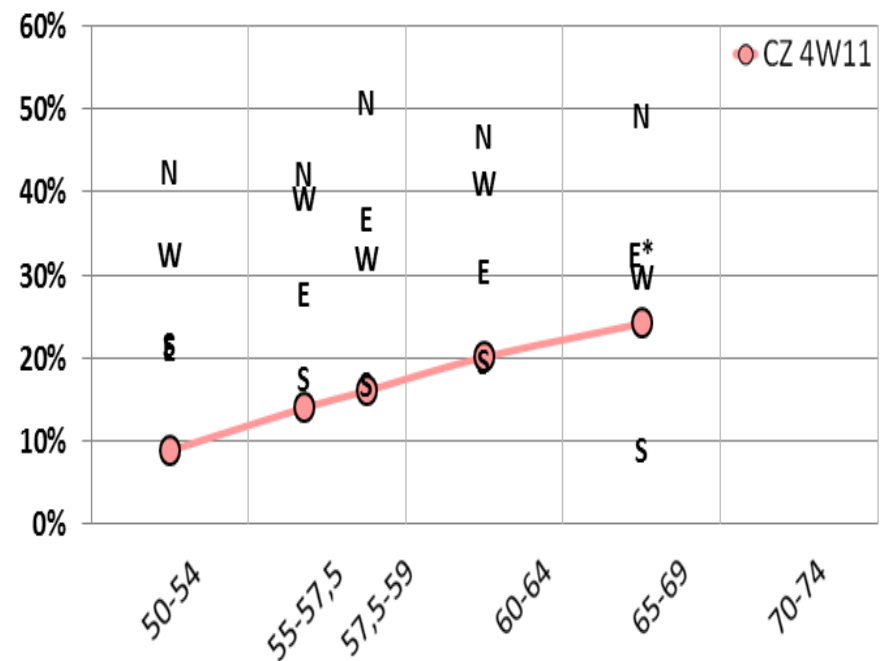

Source: Data SHARE

Age group - men (years)

$$\frac{W_{age, gender, educ.}}{W_{age, gender}}$$

Percentage of Working Women with Higher Education

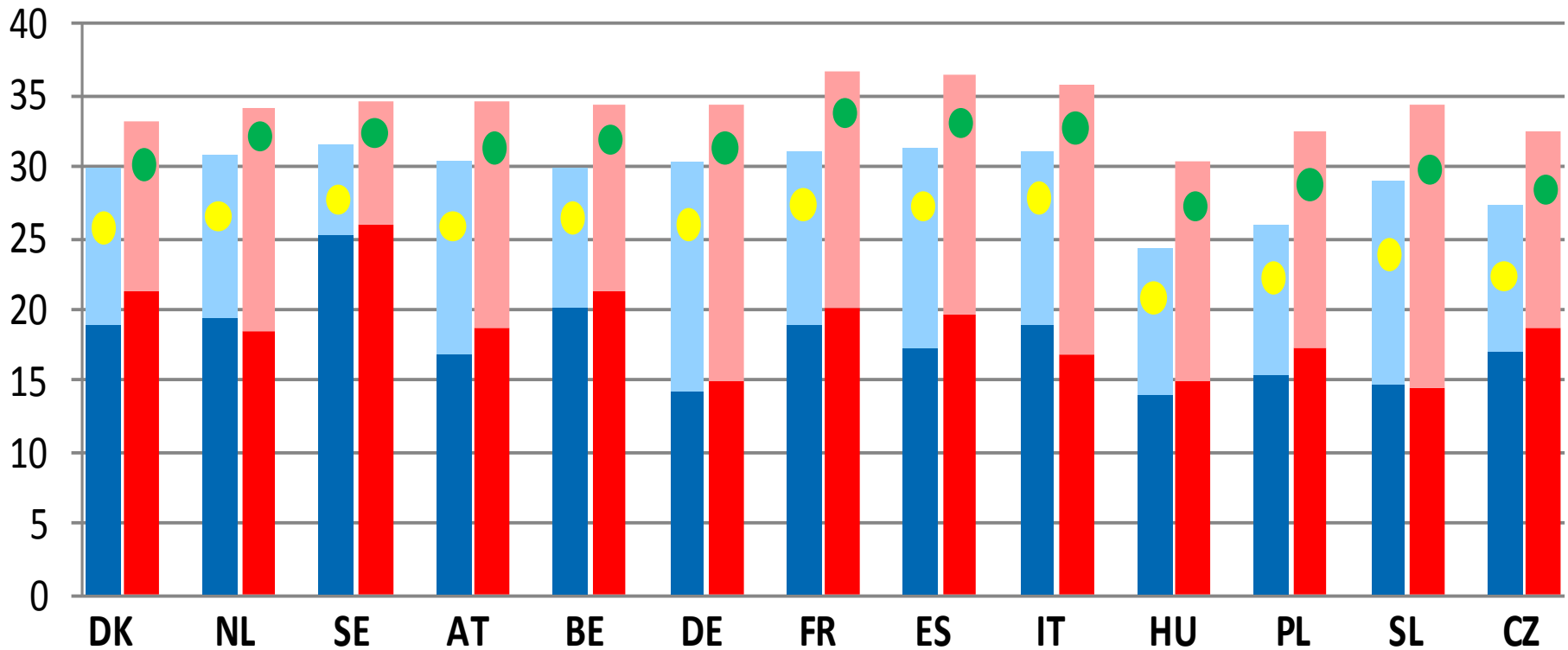

Source: Data SHARE

Age group - women (years)

$$\frac{W_{age, gender, educ.}}{W_{age, gender}}$$

Naděje dožití a dožití ve zdraví věk 50

Men: ■ Healthy Life 2012 ■ LE 2012 ● LE 1992

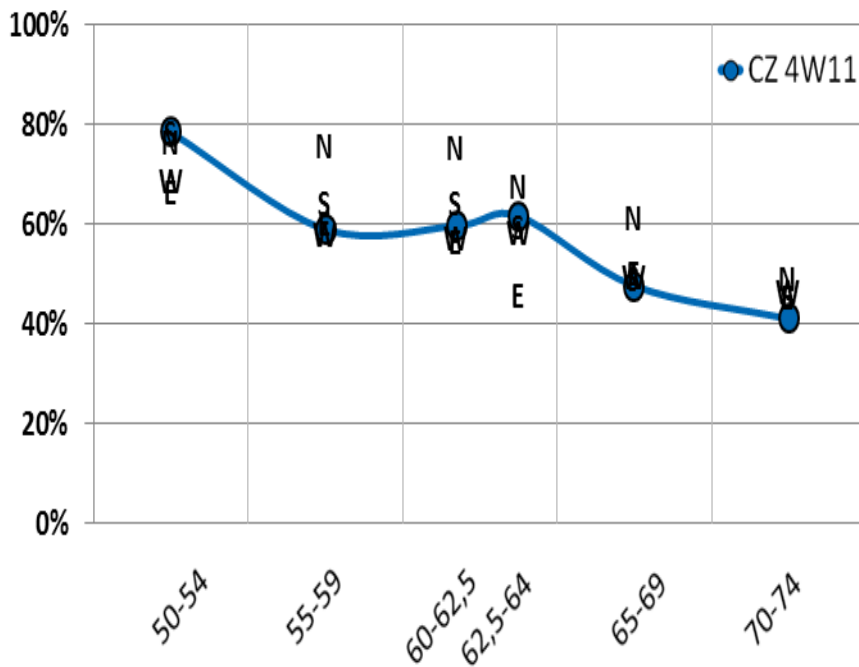
Women: ■ Healthy Life 2012 ■ LE 2012 ● LE 1992

Source: Eurostat

Chronická onemocnění a práce (muži)

Percentage of Men without Chronic Diseases

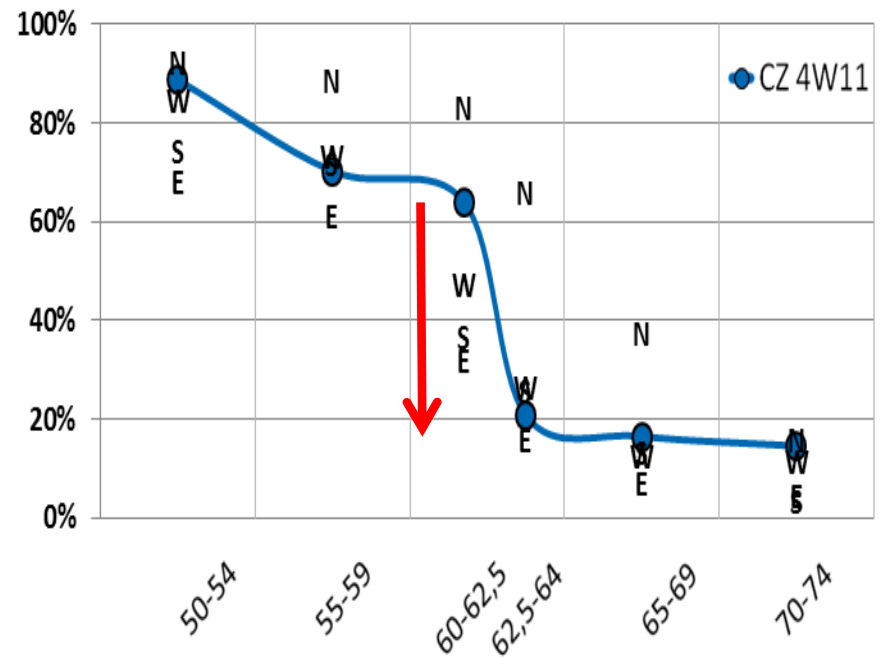

Source: Data SHARE

Age group - men (years)

$P_{age, gender, without diseases}$
 $P_{age, gender}$

Percentage of Working Men without Chronic Diseases

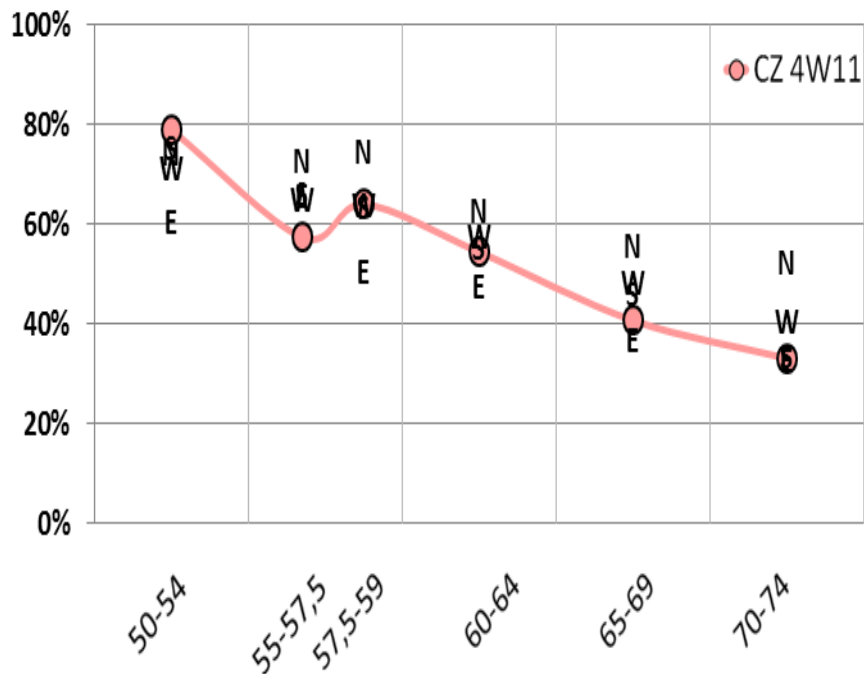
Source: Data SHARE

Age group - men (years)

$W_{age, gender, without diseases}$
 $P_{age, gender, without diseases}$

Chronická onemocnění a práce (ženy)

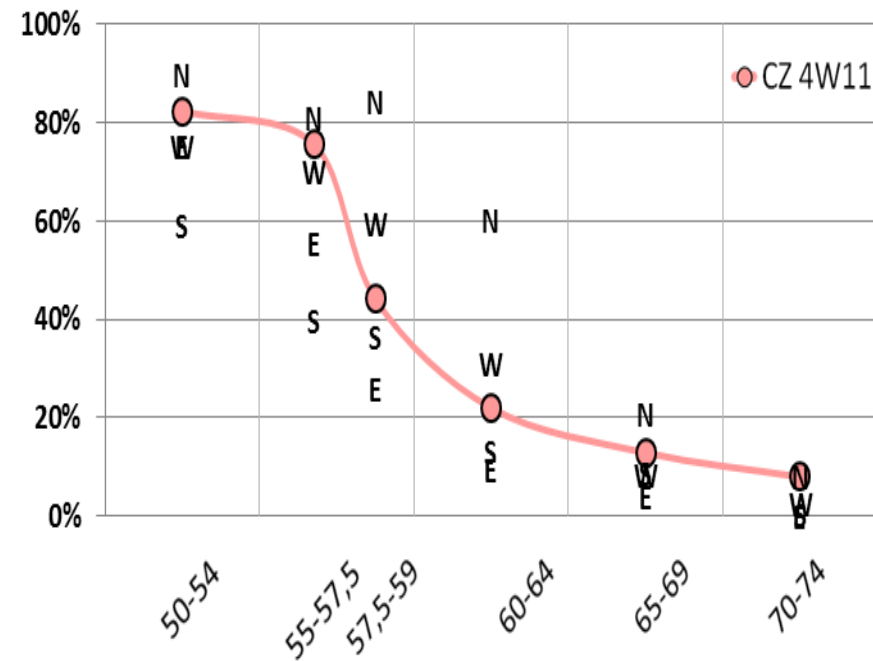
Percentage of Women without Chronic Diseases

Source: Data SHARE

Age group - women (years) $\frac{P_{age, gender, without diseases}}{P_{age, gender}}$

Percentage of Working Women without Chronic Diseases

Source: Data SHARE

Age group - women (years) $\frac{W_{age, gender, without diseases}}{P_{age, gender, without diseases}}$

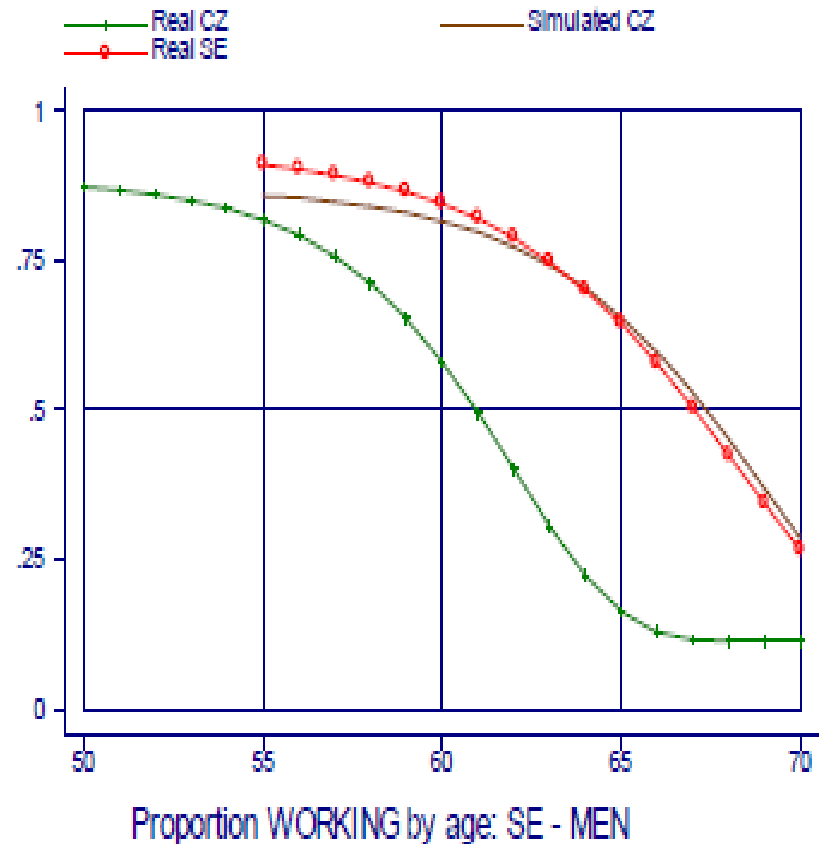
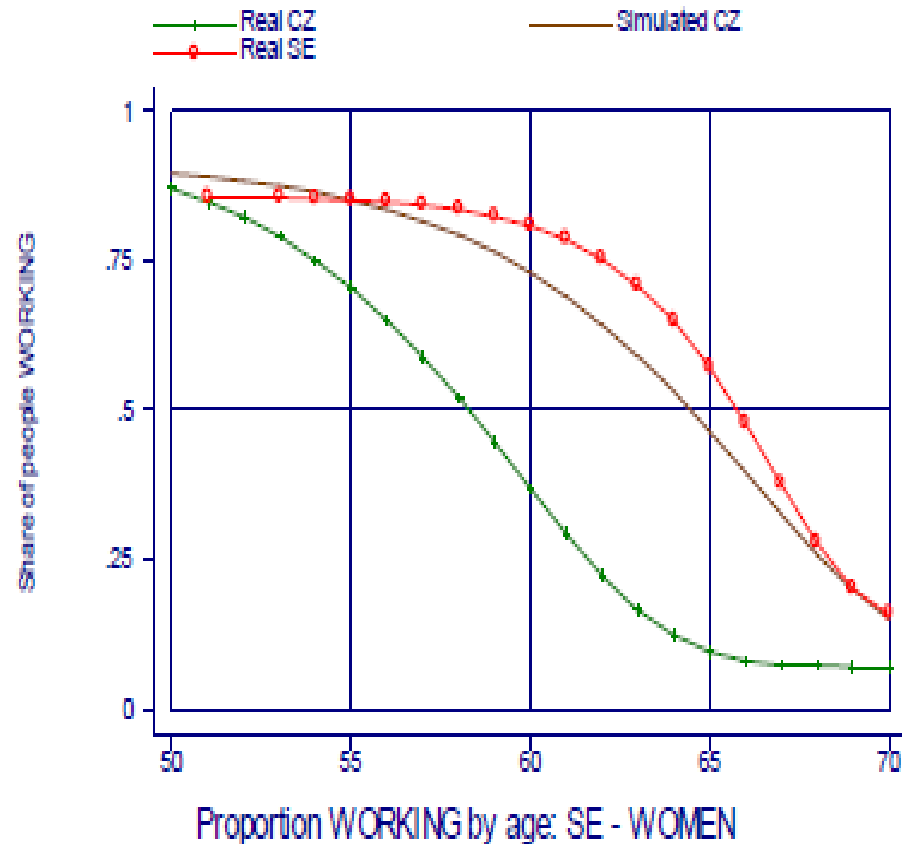
- ▶ Hypotetický přenos demografických charakteristik české populace do Švédska

$$E_i = A + DEMOGRAPHIC_i * B1 + HEALTH_i * B2 + AGE_i * B3 + e_i$$

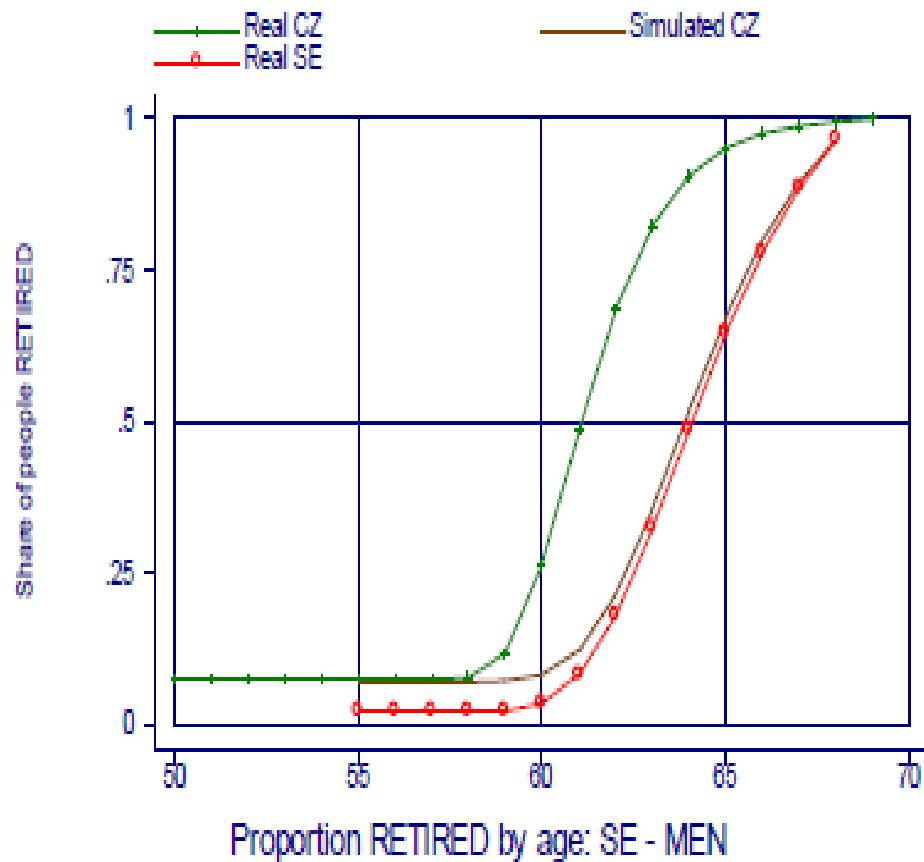
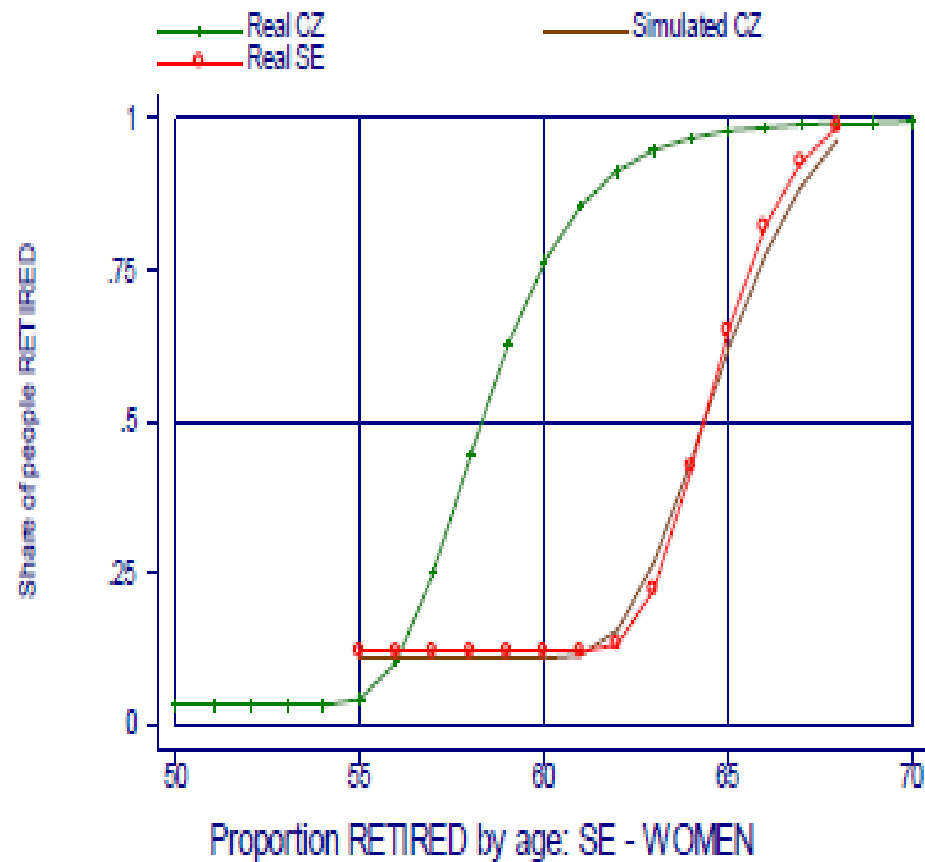
- ▶ Charakteristiky

- ▷ vzdělání (nízké, střední, vyšší)
- ▷ profese (specialisté (ISCO 1, 2; služby; manuální)
- ▷ rodinný stav
- ▷ děti (0,1,>1)
- ▷ zdravotní ukazatele

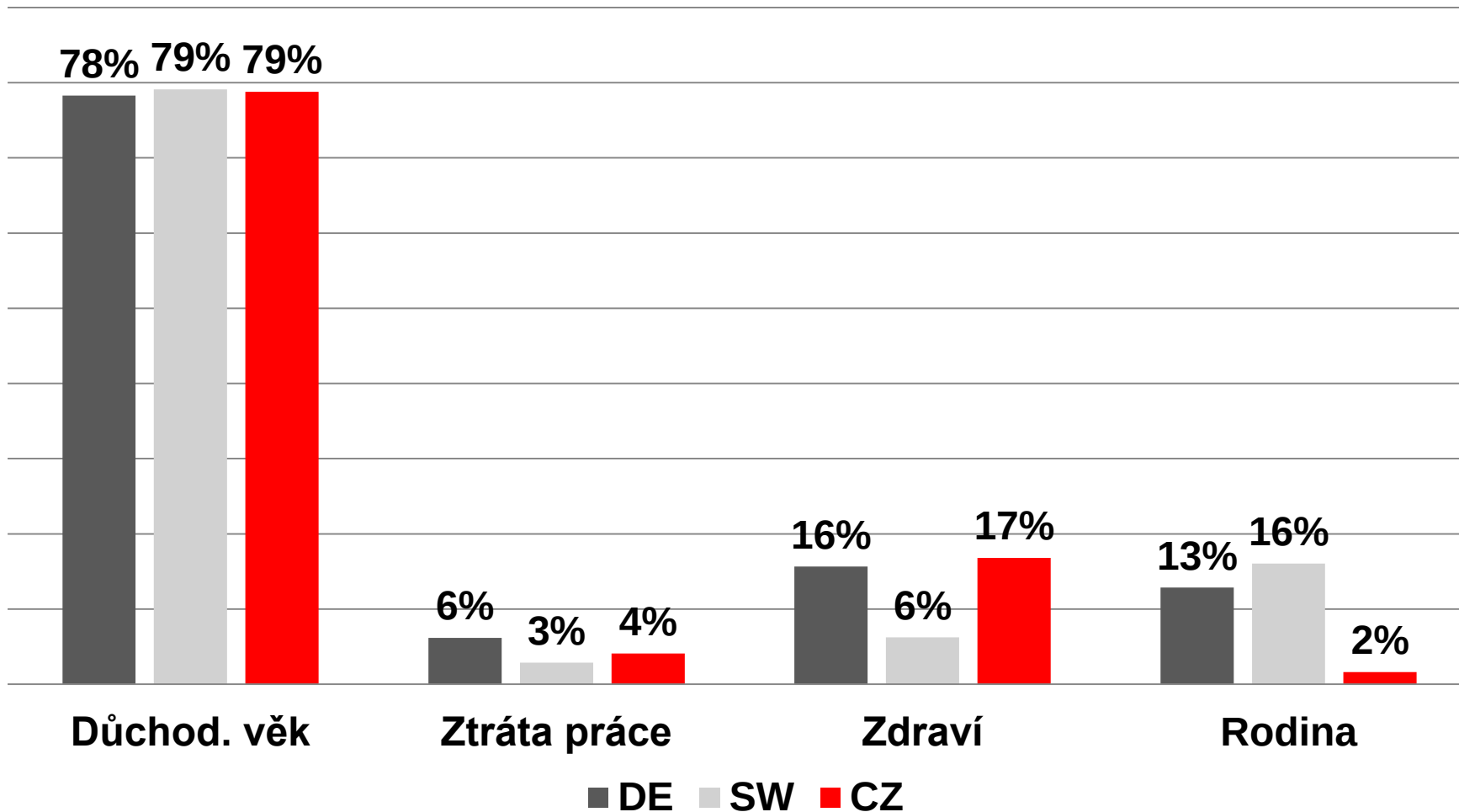
Employment probabilities in the Czech Republic and Sweden in 2013

Retirement probabilities in the Czech Republic and Sweden in 2013

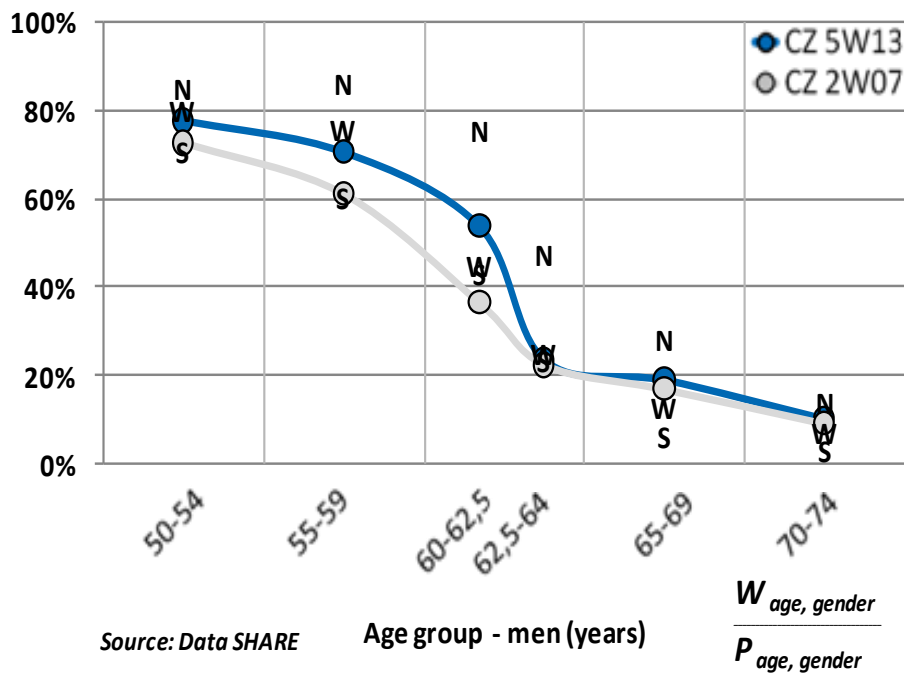
Důvod odchodu do důchodu

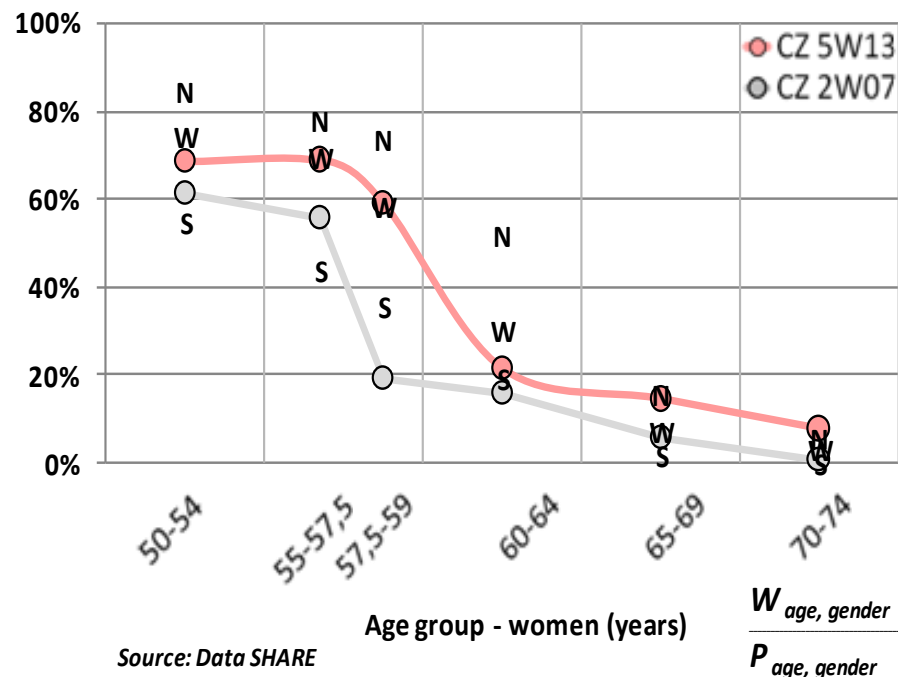
- ▶ Malý vliv: Demografické charakteristiky českých seniorů
- ▶ Velký vliv: nastavení podmínek odchodů do důchodu (standardní a předčasné)
- ▶ Tranzitivní generace
- ▶ Konvergence k EU

Podíl pracujících osob v populaci 50+ v letech 2007 a 2013

Percentage of Working Men

Percentage of Working Women

- Vzdělání a profese = pozdější odchod do důchodu
- Zdravotní stav není překážkou pro prodloužení pracovního věku
- ČR: nižší socio-ekonomická a zdravotní úroveň než severní a západní Evropa
- Zlepšení za posledních 25 let
- Konvergence

SHARE Info

- Data, registrace, informace, materiály, výsledky

www.share-project.org

- Národní informace + presentace

<http://share.cerge-ei.cz>

- Kontakt

radim.bohacek@cerge-ei.cz